



PROBLÉM



Život v chudobe a veľké rozdiely medzi ľuďmi

Na svete sú obrovské rozdiely medzi bohatými a chudobnými. Niektorí ľudia vlastnia veľké firmy či domy, zatiaľ čo iní nemajú ani na základné veci. Chudoba znamená, že rodiny si nemôžu dovoliť dostatok jedla, bezpečné bývanie, lieky alebo školu pre svoje deti. Deti z chudobných rodín často predčasne odchádzajú zo školy, aby finančne pomohli príbuzným, čo im neskôr sťažuje nájsť si lepšie platenú prácu. Ľudia v chudobe žijú v neustálej neistote – keď príde choroba alebo povodeň, nemajú rezervy a ľahko stratia aj to málo, čo majú. Takto zostávajú uväznení v kruhu chudoby, z ktorého je veľmi ťažké uniknúť.

HLAVNÉ PRÍČINY:

- Nezamestnanosť a neistá práca (napr. krátkodobé a zle platené brigády)
- Sociálne vylúčenie a diskriminácia (napr. voči ženám alebo menšinám)
- Nerovný prístup k vzdelaniu a zdravotnej starostlivosti
- Väčšia zraniteľnosť pri katastrofách a chorobách
- Nerovnomerné rozdelenie bohatstva a zdrojov medzi krajinami aj v rámci spoločnosti

DÔLEŽITÉ FAKTY:

- Takmer 700 miliónov ľudí žije z menej než 2,15 USD na deň.
- 3,5 miliardy ľudí žije z menej než 6,85 USD na deň v krajinách s vysokými životnými nákladmi.
- Ak sa nič nezmení, do roku 2030 môže stále až 575 miliónov ľudí žiť v extrémnej chudobe.



PROBLÉM



Nedostatok jedla spôsobený zmenami v prírode

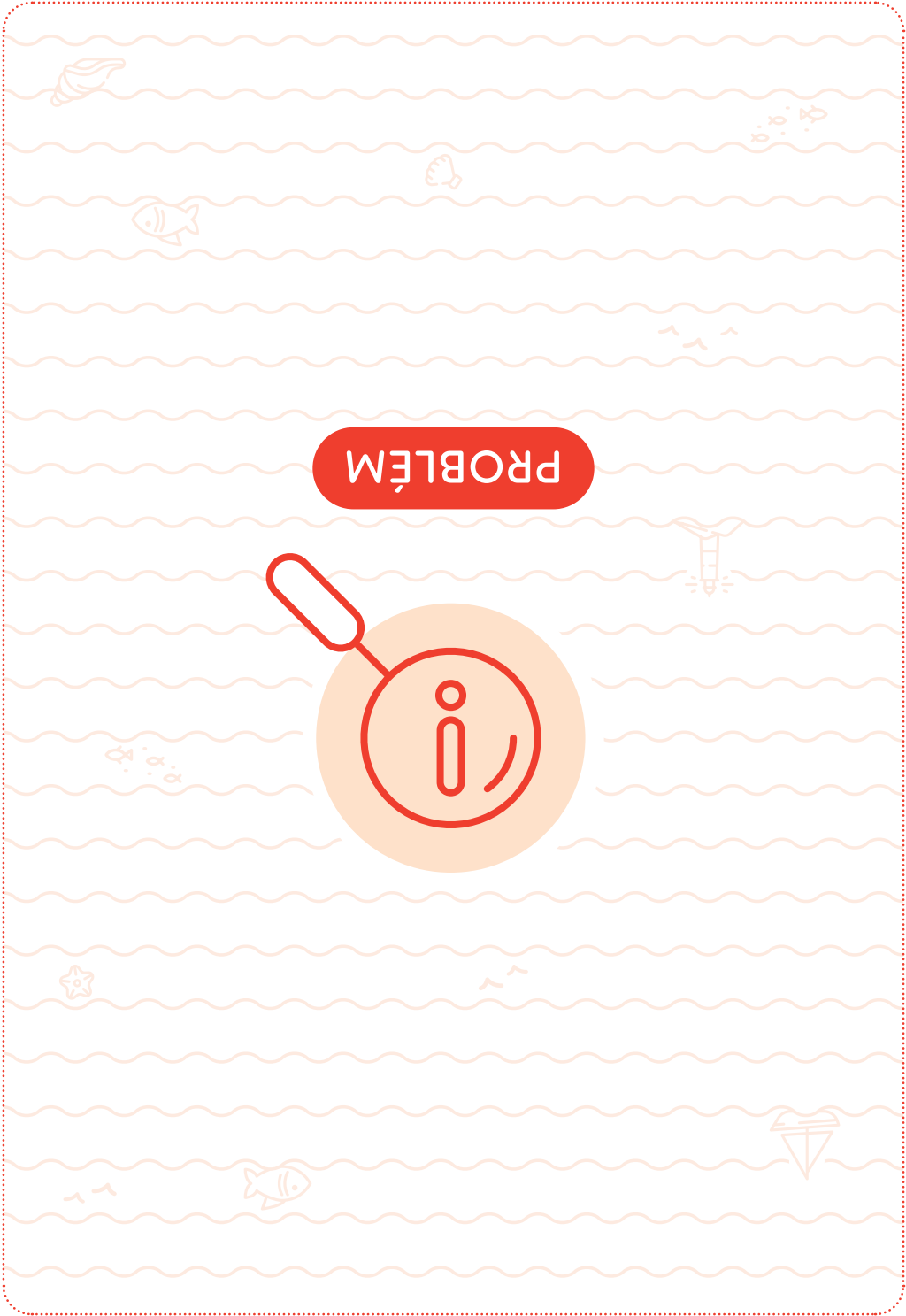
Jedlo, ktoré jeme každý deň, závisí od toho, čo dopestujú farmári. V posledných rokoch sa však stále častejšie stáva, že úroda nestačí. Pôda je vyčerpaná, klíma prináša extrémny suchá či povodne a farmári prichádzajú o časť produkcie. To vedie k tomu, že jedla je menej, ceny stúpajú a chudobnejšie rodiny si ho nemôžu dovoliť. Milióny detí na svete tak rastú s nedostatkom výživy, čo má vplyv na ich zdravie aj vzdelanie. Nedostatok jedla zároveň vytvára neistotu a núti ľudí opúšťať svoje domovy – napríklad farmári z vidieka odchádzajú do miest hľadať prácu, alebo celé rodiny migrujú do iných krajín, kde dúfajú, že prežijú.

HLAVNÉ PRÍČINY:

- Vyčerpaná a poškodená pôda prináša menej úrody.
- Klimatické zmeny spôsobujú extrémny suchá, prudké záplavy, zmeny ročných období.
- Odlesňovanie a strata biodiverzity oslabujú schopnosť prírody regenerovať sa.
- Rýchlo rastúca populácia zvyšuje dopyt po jedle.
- Neefektívne spôsoby pestovania a plytvanie potravinami.

DÔLEŽITÉ FAKTY:

- Viac ako 735 miliónov ľudí na svete trpí podvýživou.
- Každý rok sa vyhodí približne tretina všetkých vyprodukovaných potravín.
- Malí farmári produkujú až 80 % potravín, no patria medzi najzraniteľnejších voči suchám a zhoršovaniu pôdy.





PROBLÉM



Duševné zdravie – Stres a vyhorenie

Čoraz viac ľudí v Európe sa cíti preťažených, unavených a vystresovaných. Stres a úzkosť sa netýkajú len dospelých v práci – čoraz častejšie ich zažívajú aj študenti. Neustály tlak na dobré známky, príprava na prijímačky alebo maturity, porovnávanie sa so spolužiakmi a s dokonalými obrázkami na sociálnych sieťach – to všetko spôsobuje, že sa mnohí cítia vyhorení. Ľudia majú málo času na oddych, rodinu či kamarátov a žijú v neustálom napätí. Ak sa stres nerieši, môže prerásť do vážnejších problémov – depresii, zdravotných ťažkostí alebo straty motivácie a radosti zo života.

HLAVNÉ PRÍČINY:

- Príliš veľa práce alebo povinností a málo času na oddych
- Nedostatok podpory a uznania od učiteľov, šéfov či blízkych
- Finančný tlak, osamelosť a neistota vo svete
- Pochybnosti o sebe, strach zo zlyhania a tlak byť stále perfektný

DÔLEŽITÉ FAKTY:

- 62 % ľudí v EÚ tvrdí, že nedávne krízy zhoršili ich duševné zdravie.
- Takmer polovica ľudí zažila za posledný rok emocionálne alebo duševné ťažkosti.
- 89 % Európanov a Európaniek si myslí, že duševné zdravie by malo byť považované za rovnako dôležité ako fyzické — napriek tomu nie je prístup k pomoci všade rovnaký.



PROBLÉM



Vzdelanie nezodpovedá potrebám trhu práce

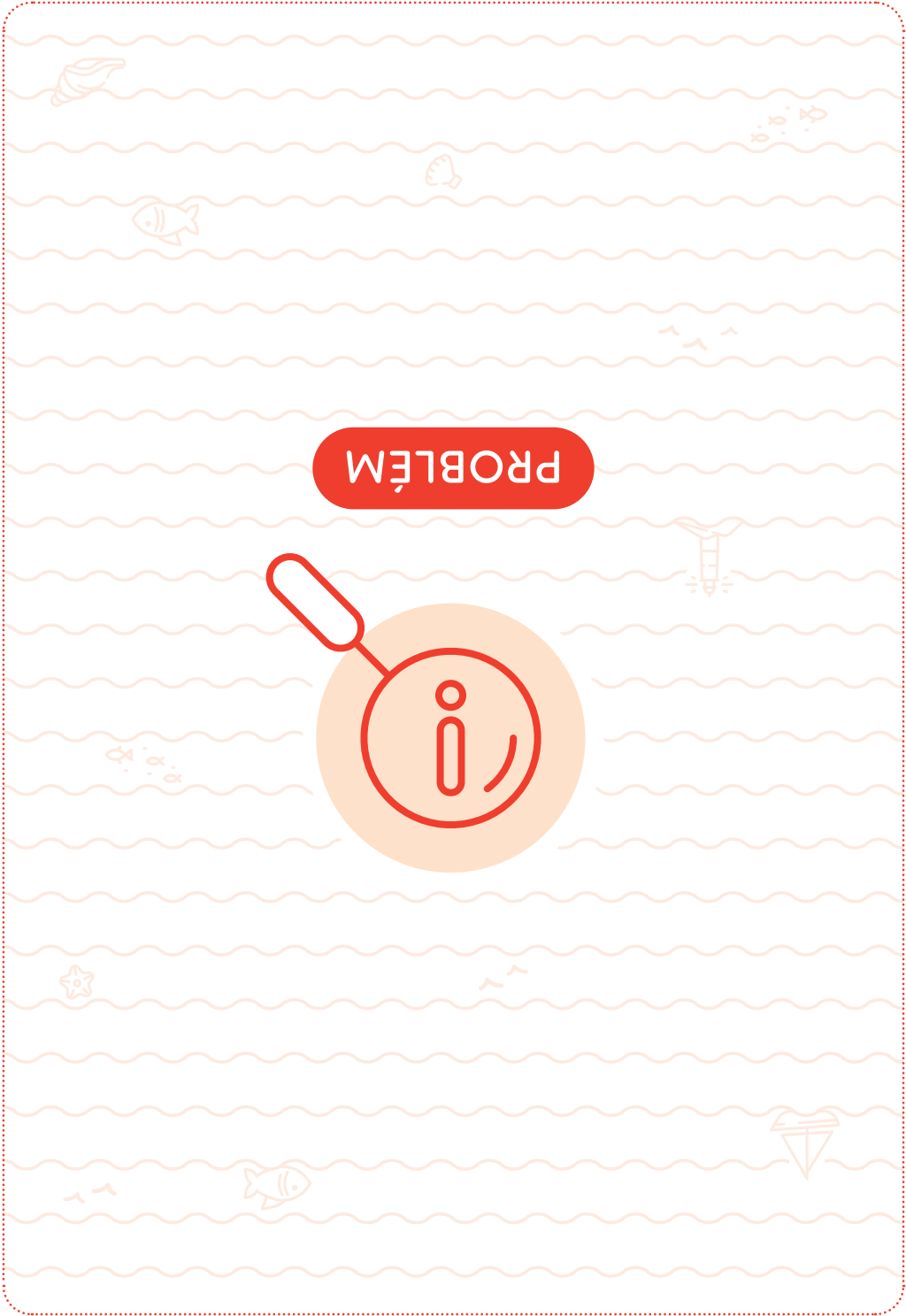
Mnoho mladých ľudí skončí školu alebo univerzitu, no aj tak si nevie nájsť prácu, ktorá by zodpovedala tomu, čo študovali. Niektorí študujú odbory, kde je príliš veľa absolventov a málo pracovných miest, iní zas odchádzajú zo školy bez praktických skúseností, ktoré zamestnávateľia vyžadujú. Medzitým firmy hľadajú ľudí so zručnosťami, ktoré školy často vôbec nevyučujú — napríklad digitálne, technické alebo zelené (ekologické) zručnosti. To vedie k frustrácii: mladí ľudia majú pocit, že ich roky učenia sú zbytočné, a zamestnávateľia sa sťažujú, že nemajú koho zamestnať. Výsledkom je rastúca nezamestnanosť mladých a stratené príležitosti pre spoločnosť aj ekonomiku.

HLAVNÉ PRÍČINY:

- Školské osnovy nereflektujúce rýchle zmeny na trhu práce
- Nedostatok praktických, digitálnych a tzv. mäkkých zručností (napr. tímová práca, komunikácia)
- Málo možností praxe počas štúdia a slabé kariérne poradenstvo
- Prílišný dôraz na teóriu namiesto praktických skúseností

DÔLEŽITÉ FAKTY:

- Viac ako 40 % zamestnávateľov v EÚ má problém obsadiť voľné pozície.
- V niektorých krajinách až štvrtina mladých neštuduje, nepracuje ani nie je na odbornej praxi.
- Rýchlo rastie dopyt po digitálnych a ekologických zručnostiach, ale tie sa v školách vyučujú len okrajovo.





PROBLÉM



Nízke zastúpenie žien a menších vo vedení

Vo vedení firiem, škôl, politických strán alebo inštitúcií sú väčšinou muži. Ženy a ľudia z menšín sa tam dostávajú oveľa ťažšie. Znamená to, že o dôležitých veciach rozhoduje len úzka skupina ľudí a chýbajú iné skúsenosti a pohľady. Ak chýbajú ženy vo vedení, často sa menej myslí na potreby rodín, vzdelávania alebo zdravotníctva. Ak chýbajú mladí alebo ľudia z menšín, s ich problémami sa nepočíta. To spomaľuje pokrok a spoločnosť prichádza o nápady a riešenia, ktoré by mohli priniesť rozmanité tímy.

HLAVNÉ PRÍČINY:

- Pretrvávajúce stereotypy (napr. predstava, že šéfom má byť muž)
- Menej možností pre ženy a menšiny dostať podporu, mentorov alebo kontakty
- Ťažšie zladať prácu s rodinou, väčšia záťaž v starostlivosti o deti či príbuzných
- Chýbajúce pravidlá ako flexibilná práca alebo férová rodičovská dovolenka

DÔLEŽITÉ FAKTY:

- Len jeden z troch manažérov v EÚ sú ženy.
- Ženy zastávajú iba 10 % najvyšších funkcií vo veľkých firmách.
- V parlamentoch EÚ je v priemere len 33 % žien.



PROBLÉM



Nedostatok prístupu k čistej vode

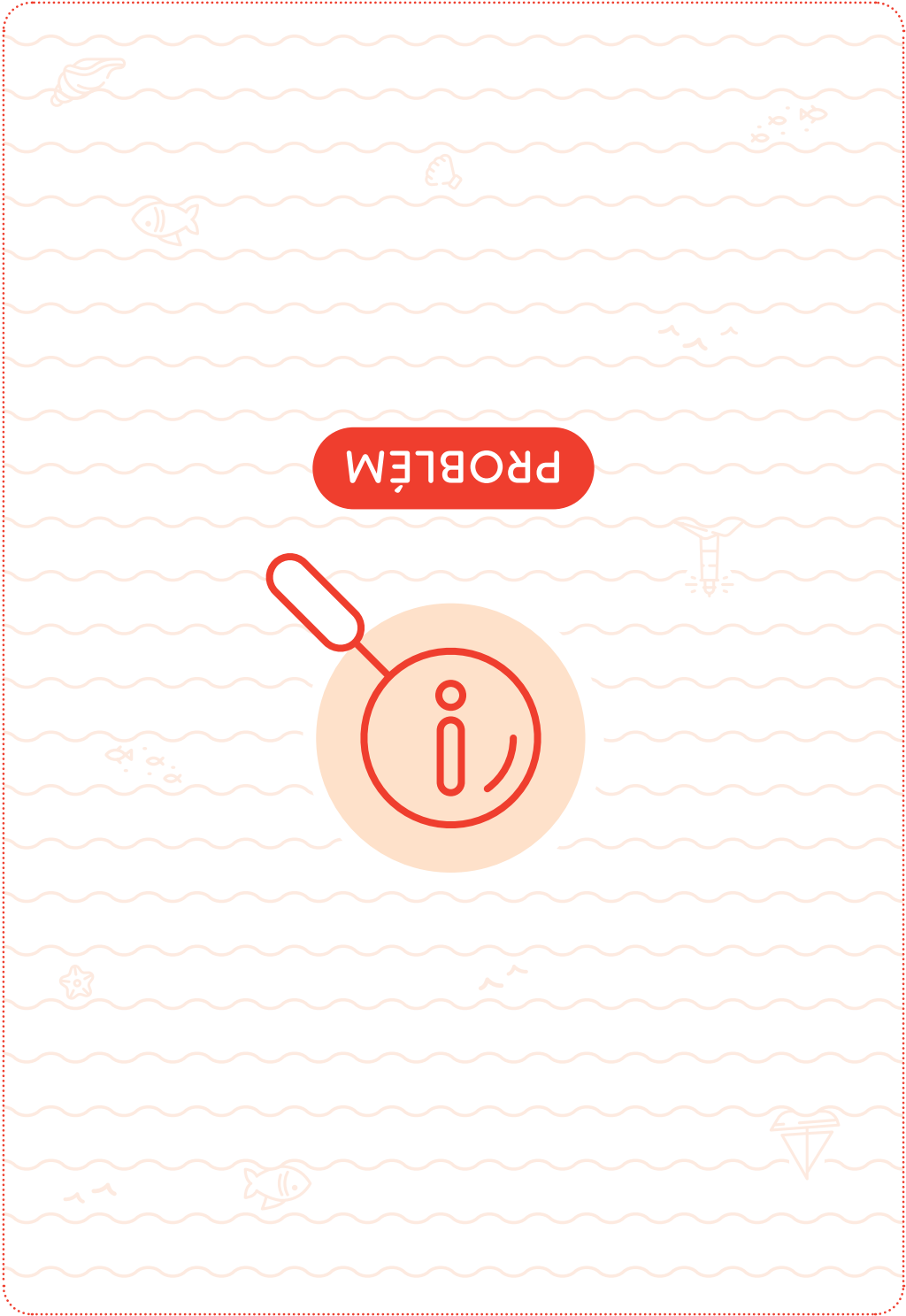
Mnoho ľudí a komunit na svete nemá vždy k dispozícii dostatok čistej a bezpečnej vody. Ľudia potom musia kupovať drahú balenú vodu alebo riskujú choroby spôsobené pitím vody, ktorá nie je zdravotne vyhovujúca. Nedostatok vody sa prejavuje aj v školách či domácnostiach, kde nie je možné zabezpečiť pitný režim alebo základnú hygienu. Ženy a deti v niektorých krajinách dokonca denne strávia hodiny nosením vody namiesto toho, aby chodili do školy či do práce.

HLAVNÉ PRÍČINY:

- Klimatické zmeny prinášajú častejšie suchá a znižujú množstvo dostupnej vody.
- Voda je často znečistená chemikáliami, odpadom alebo poľnohospodárskymi hnojivami.
- Nadmerné využívanie vodných zdrojov spôsobuje, že studne a rieky vysychajú.
- V mnohých komunitách chýbajú filtre, potrubia alebo systémy na zadržiavanie a čistenie vody.

DÔLEŽITÉ FAKTY:

- Jeden zo štyroch ľudí na svete nemá prístup k neškodnej pitnej vode.
- Viac ako 80 % odpadových vôd sa vypúšťa bez úpravy a znečisťuje rieky a jazerá.
- V niektorých krajinách ženy a deti nosia vodu denne aj niekoľko hodín, čo im bráni v štúdiu alebo práci.





PROBLÉM



Vysoké účty za energiu a plytvanie zdrojmi

Mnohé domácnosti a školy míňajú veľa peňazí na energiu, pretože používajú zastarané spotrebiče, plytvajú svetlom alebo kúrením a nemajú prístup k lacnejším a čistejším riešeniam. Vysoké účty znamenajú, že rodinám ostáva menej peňazí na iné dôležité potreby a školy majú menej zdrojov na vzdelávanie. Zároveň sa tým zbytočne zhoršuje aj stav životného prostredia, keďže veľká časť energie stále pochádza z fosílnych palív.

HLAVNÉ PRÍČINY:

- Vysoké počiatočné náklady na úsporné alebo obnoviteľné technológie
- Nedostatok informácií o tom, ako energiu šetriť
- Zastarané budovy a spotrebiče, ktoré spotrebujú veľa energie
- Nerovný prístup k dotáciám a podporným programom

DÔLEŽITÉ FAKTY:

- Viac ako 35 miliónov Európanov a Európaniek žije v energetickej chudobe.
- V niektorých regiónoch viac ako 70 % energie stále pochádza z fosílnych palív.
- Správne úsporné opatrenia môžu domácnostiam a školám znížiť účty za energiu až o 30 %.



PROBLÉM



Cestovanie, ktoré škodí ľuďom a prírode

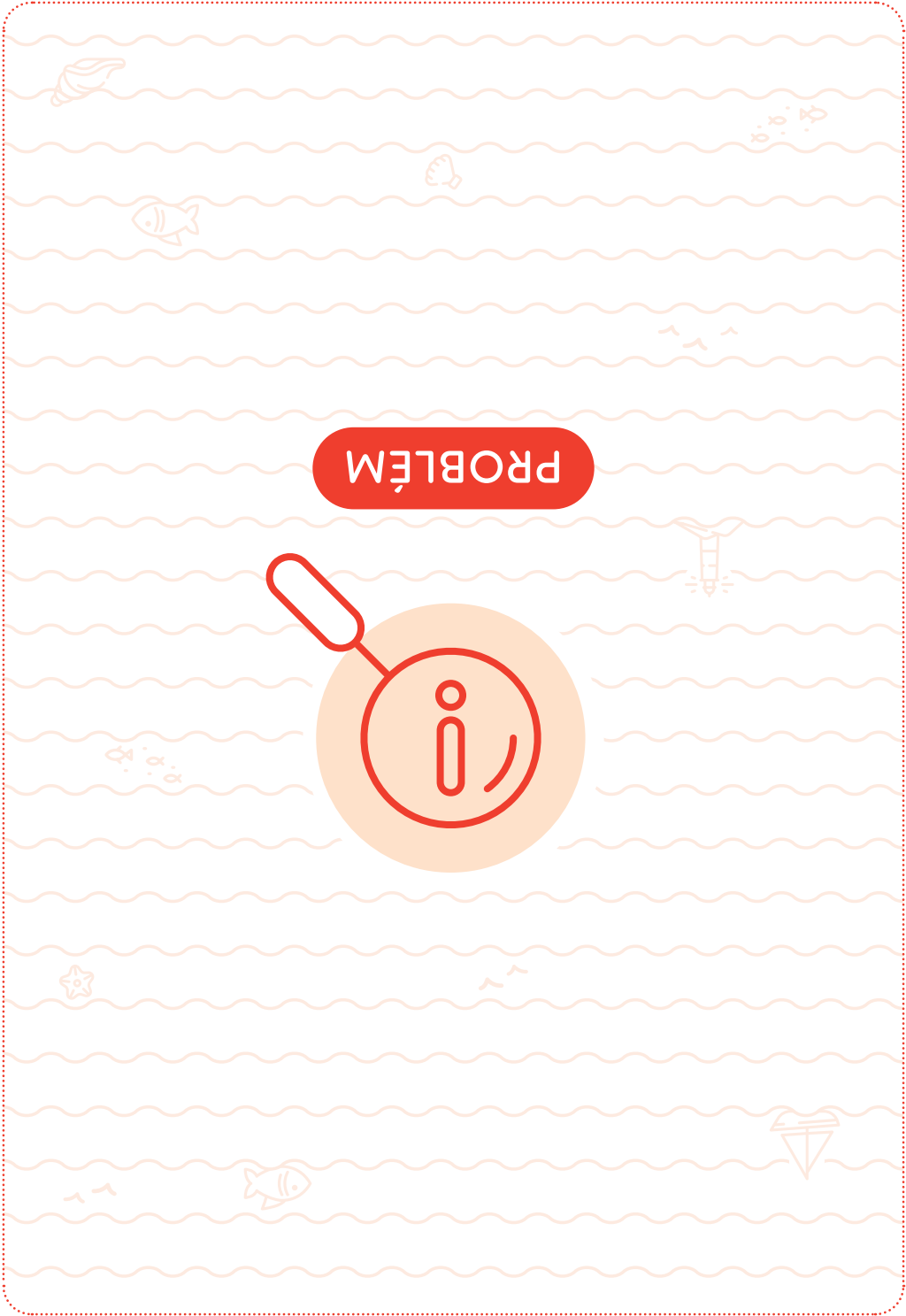
Cestovanie prináša radosť aj nové skúsenosti, ale keď turistov príde do jedného miesta priveľa, môže to spôsobiť viac škody než úžitku. Mestá sa stávajú preplnené, rastú ceny bývania a miestni ľudia si už často nemôžu dovoliť žiť v centre. V prírodných oblastiach sa ničí zeleň, vzniká viac odpadu a zvieratá prichádzajú o svoje prirodzené prostredie. Namiesto podpory miestnej komunity peniaze často končia vo veľkých hoteloch alebo zahraničných cestovných spoločnostiach a miestni podnikatelia z turizmu zarábajú len minimum.

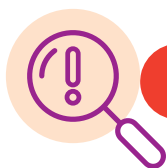
HLAVNÉ PRÍČINY:

- Príliš veľa turistov na malom priestore bez dobrého plánovania
- Závislosť miest a krajín iba od príjmov z cestovného ruchu
- Nedostatok informácií o tom, ako cestovať zodpovedne a s ohľadom na prírodu
- Malá podpora malých lokálnych podnikov oproti veľkým cestovným spoločnostiam

DÔLEŽITÉ FAKTY:

- Európsky trh udržateľného cestovania dosiahol v roku 2023 hodnotu 55,9 miliardy dolárov a rýchlo rastie.
- 80 % cestovateľov tvrdí, že im záleží na udržateľnom cestovaní.
- V niektorých mestách cestovný ruch spôsobuje preľudnenie, nedostatok bývania a vyššie ceny pre domácich obyvateľov.





PROBLÉM



Ťažký začiatok podnikania a hľadanie dobrej práce

Mnohí mladí ľudia alebo ženy majú nápady, ktoré by mohli priniesť nové pracovné miesta, no často ich nevedia uskutočniť. Narážajú na prekážky, ako je nedostatok peňazí, chýbajúce kontakty alebo málo príležitostí naučiť sa potrebné zručnosti. Aj keď chcú začať podnikáť, odrádza ich množstvo byrokracie, vysoké náklady alebo nízka dôvera, že by to mohlo vyjsť. Pre ženy je navyše ťažšie sklbiť podnikanie so starostlivosťou o rodinu. Výsledkom je, že dobré nápady často zostanú len na papieri a nové pracovné miesta nevznikajú.

HLAVNÉ PRÍČINY:

- Nedostatok peňazí a prístupu k sieťam odborníkov či mentorov
- Zložité pravidlá a vysoké náklady spojené s podnikaním
- Mladí ľudia nemajú vždy zručnosti, ktoré firmy hľadajú, a málo veria v podnikanie
- Ženy čelia nerovnomernému zaťaženiu starostlivosťou o rodinu, čo im sťažuje rozvoj podnikania

DÔLEŽITÉ FAKTY:

- 78 % malých podnikov v EÚ má problém nájsť kvalifikovaných pracovníkov.
- Takmer polovica mladých ľudí v EÚ chce podnikáť, no reálne sa do toho pustí len 9 %.
- Keby ženy mali rovnaké možnosti podnikáť ako muži, HDP by mohlo vzrásť až o 6 %.



PROBLÉM



Plytvanie jedlom v mestách

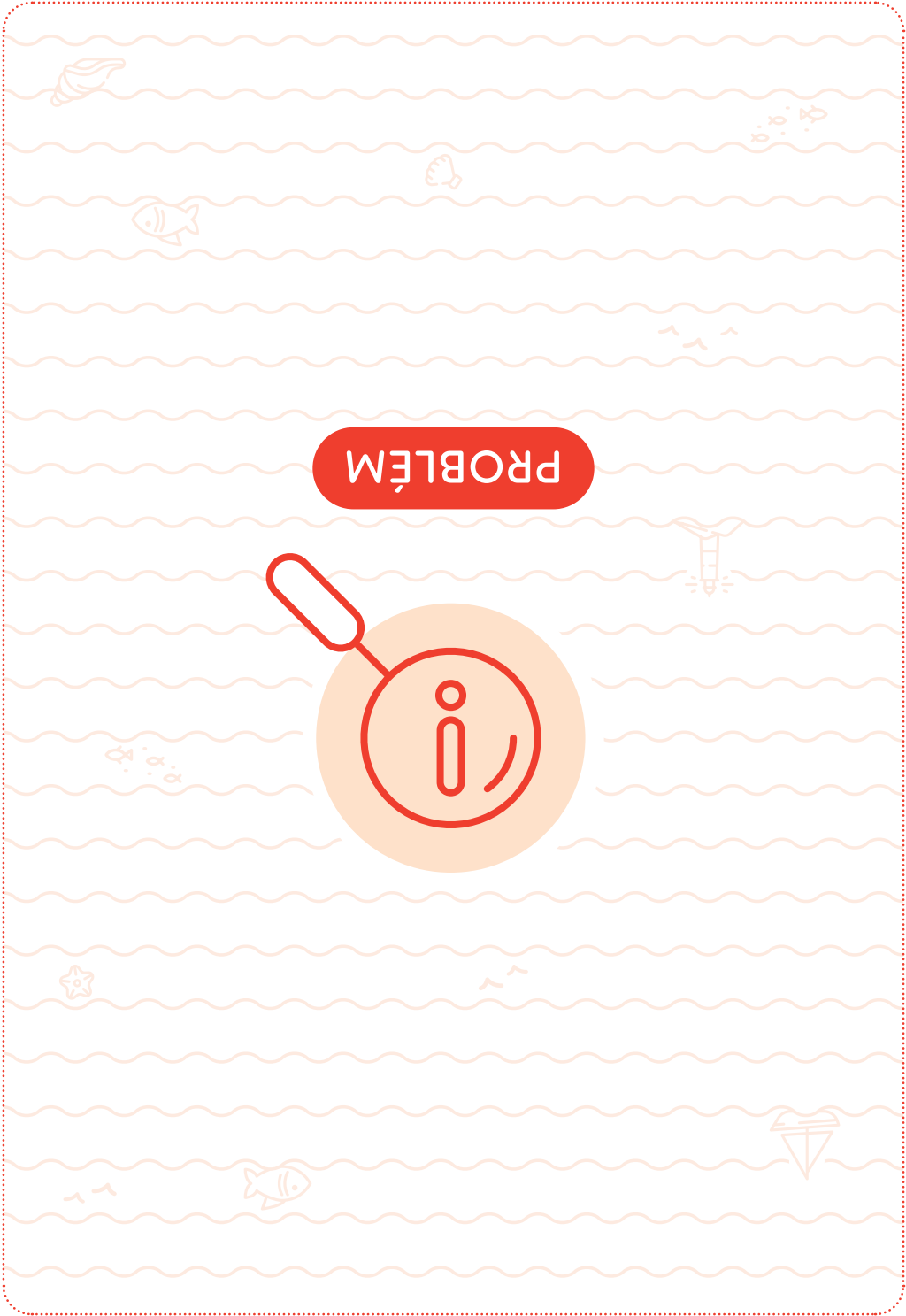
V mestách sa denne vyhadzujú tony jedla, ktoré je stále jedlé. Kým niektorí ľudia nemajú čo jesť, supermarkety likvidujú potraviny len preto, že nevyzerajú „dokonale“ alebo im končí dátum spotreby. Reštaurácie varia viac, než sa minie, a domácnosti často nakúpia viac, než dokážu spotrebovať. Toto plytvanie nie je len nespravodlivé, ale aj škodlivé – zbytočne sa spotrebúva voda, energia a práca, ktoré sa do výroby potravín vložili. Vyhodené jedlo na skládkach navyše produkuje skleníkové plyny, ktoré zhoršujú klimatickú krízu.

HLAVNÉ PRÍČINY:

- Obchody a reštaurácie vyhadzujú potraviny, ktorým sa blíži dátum spotreby alebo ktoré sa nepodariť predáť
- Ľudia doma nakupujú viac jedla, než dokážu spotrebovať, a veľa toho skončí v koši
- Potraviny sa často pokazia už po ceste z dôvodu slabej logistiky alebo nesprávneho skladovania

DÔLEŽITÉ FAKTY:

- Až 40 % potravín v supermarketoch sa zlikviduje len preto, že „nevyzerajú dobre“ alebo im končí dátum odporúčanej spotreby.
- Domácnosti spôsobujú až 61 % všetkého potravinového odpadu, najmä z dôvodu zlého plánovania nákupov a varenia.
- Keby sme zachránili len štvrtinu vyhodeného jedla, stačilo by to na nasýtenie 870 miliónov hladných ľudí na svete.





PROBLÉM



Elektronický odpad a krátka životnosť technológií

Každý rok vyhodíme milióny mobilov, notebookov či televízorov, ktoré by sa dali ešte použiť alebo opraviť. Tento odpad často končí na skládkach alebo sa vyváža do chudobnejších krajín, kde škodí prírode aj ľuďom. V mestách rastie problém s hromadením elektroodpadu a ľudia nevedia, ako ho správne recyklovať.

HLAVNÉ PRÍČINY:

- Rýchle zastarávanie technológií a tlak na neustále kupovanie nových zariadení
- Slabé možnosti opráv alebo vysoké ceny servisov
- Nedostatočné povedomie o recyklácii elektroodpadu
- Zlé podmienky recyklácie v niektorých krajinách

DÔLEŽITÉ FAKTY:

- Svet ročne vyprodukuje viac než 50 miliónov ton elektroodpadu.
- Len 20 % elektroniky sa recykluje správne.
- Priemerný mobil sa používa len 2 – 3 roky, aj keď by vydržal dlhšie.



PROBLÉM



Nedostatok dostupného bývania v mestách

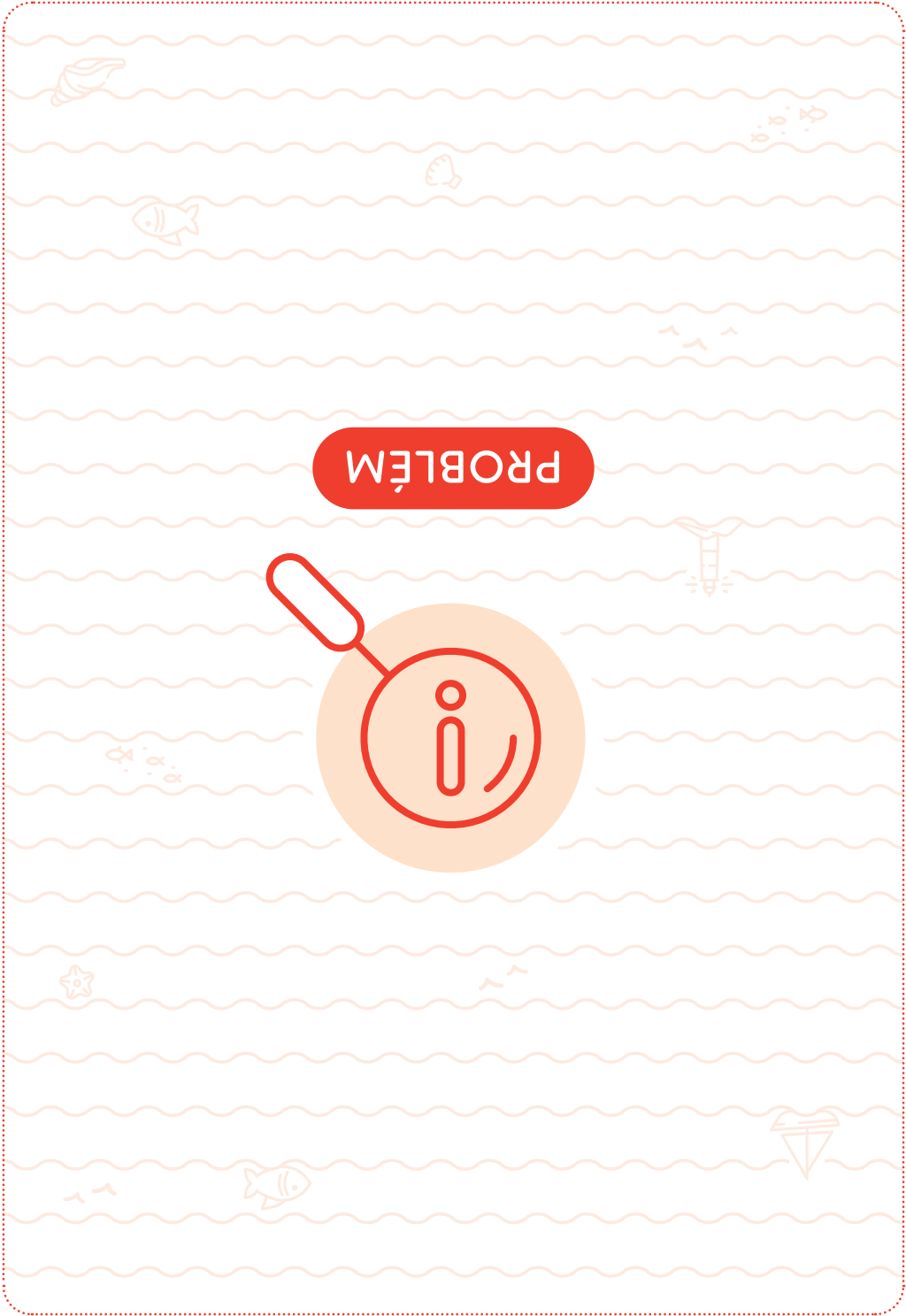
V mnohých mestách sa bývanie stáva čoraz drahším. Ľudia s bežnými príjmami si často nemôžu dovoliť prenájom alebo kúpu bytu. To vedie k tomu, že mladí ľudia zostávajú dlhšie bývať u rodičov alebo musia bývať v preplnených bytoch. Nedostatok dostupného bývania zvyšuje nerovnosť a brzdí samostatnosť mladých.

HLAVNÉ PRÍČINY:

- Rýchly rast cien nehnuteľností a prenájmov
- Špekulatívne nákupy bytov ako investícia
- Nedostatok nových bytov v dostupnej cenovej kategórii
- Nízka podpora nájomného bývania

DÔLEŽITÉ FAKTY:

- V niektorých európskych mestách ide na bývanie viac než 40 % príjmu domácnosti.
- Mladí ľudia odkladajú odchod od rodičov v priemere až do 28 – 30 rokov.
- Viac ako 150 miliónov ľudí na svete je bez domova.





PROBLÉM



Nedostatok kvalitnej starostlivosti o seniorov

Populácia starne a pribúda ľudí, ktorí potrebujú pomoc pri každodennom živote. Mnohé rodiny si však nemôžu dovoliť kvalitné služby alebo musia starostlivosť riešiť na úkor vlastnej práce. Seniori sú často osamelí a izolovaní, čo negatívne vplýva na ich zdravie a psychickú pohodu.

HLAVNÉ PRÍČINY:

- Nedostatok dostupných služieb a zariadení pre seniorov
- Slabé finančné možnosti rodín zabezpečiť platenú starostlivosť
- Nedostatok pracovníkov v sociálnych službách
- Nízka spoločenská podpora starších ľudí

DÔLEŽITÉ FAKTY:

- Do roku 2050 bude mať každý piaty človek na svete viac než 60 rokov.
- Viac než tretina seniorov a senioriek uvádza, že trpí osamelosťou.
- Nedostatok opatrovateľov je jedným z najväčších problémov európskych sociálnych systémov.



PROBLÉM



Nedostatok pohybu a rastúca obezita medzi mladými

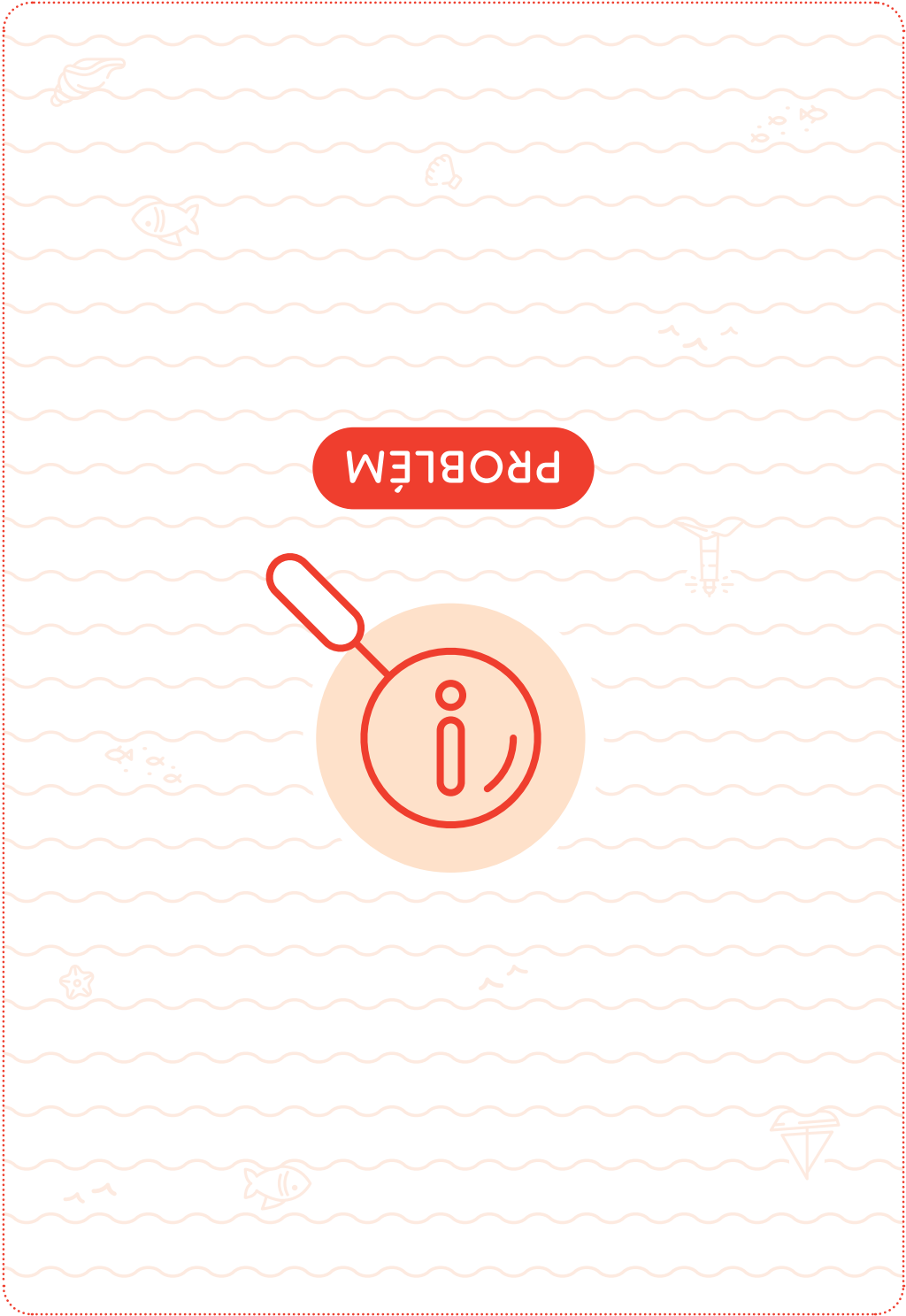
Mladí ľudia dnes trávajú veľa času pri obrazovkách a málo sa hýbu. To vedie k obezite, zhoršenej kondícii a zdravotným problémom už v mladom veku. Okrem fyzického zdravia trpí aj psychická pohoda, pretože pohyb zlepšuje náladu a znižuje stres.

HLAVNÉ PRÍČINY:

- Nadmerné používanie technológií a sedavý životný štýl
- Nedostatok motivácie alebo dostupných možností športovania
- Slabé návyky v rodinách a školách
- Lacné a nezdravé jedlo často dostupnejšie než zdravé alternatívy

DÔLEŽITÉ FAKTY:

- Viac než jeden z piatich tínedžerov v Európe má nadváhu alebo obezitu.
- Mladí ľudia trávajú pri obrazovkách v priemere 6 – 8 hodín denne.
- Obezita zvyšuje riziko cukrovky, srdcových chorôb a psychických problémov.





PROBLÉM



Rýchla móda a nadmerná spotreba oblečenia

Ľudia nakupujú stále viac oblečenia, ktoré sa často nosí len párkrát a potom skončí v odpade. Výroba lacnej módy ničí životné prostredie a často využíva neetické pracovné podmienky. Mladí sú vystavení tlaku trendov a reklám, čo podporuje neustále kupovanie nového.

HLAVNÉ PRÍČINY:

- Lacná výroba a marketing rýchlych módnych značiek
- Slabé povedomie o ekologických a etických dosahoch
- Nedostatok možností opravy, výmeny či recyklácie oblečenia
- Sociálne siete a trendy, ktoré podporujú rýchlu spotrebu

DÔLEŽITÉ FAKTY:

- Priemerný Európan kúpi 26 kusov oblečenia ročne, ale polovicu nosí len zriedka.
- Módny priemysel vytvára 10 % svetových emisií CO₂.
- Každú sekundu sa na svete vyhodí jeden nákladiak textilu.



PROBLÉM



Znečistenie plastmi v každodennom živote

Plastové tašky, fľaše a obaly sú všade okolo nás – a väčšina z nich skončí v odpade namiesto toho, aby sa recyklovala. Mikroplasty sa už nachádzajú vo vode, jedle aj v ľudskom tele. Znečistenie plastmi má vážne dôsledky pre prírodu aj naše zdravie.

HLAVNÉ PRÍČINY:

- Lacné a dostupné jednorazové plasty
- Slabá infraštruktúra na recykláciu
- Nedostatok povedomia o alternatívach
- Silný vplyv firiem, ktoré balia produkty do plastov

KĽÚČOVÉ ÚDAJE:

- Každý človek zje ročne približne 5 gramov mikroplastov (ako jedna kreditná karta).
- Viac než 90 % plastov sa nikdy nerecykluje.
- Oceány obsahujú 150 miliónov ton plastového odpadu a každý rok pribudne ďalších 8 miliónov ton.

